

De Okiddo-rubriek voor kinderen van 0 tot 4 jaar in KIDDO bestaat maar liefst 30 jaar! Tijd voor een kijkje achter de schermen. Vanwaar komen de ideeën? Welke rol spelen de begeleiders? Wat is de filosofie achter deze pedagogische activiteiten voor jonge kinderen? Auteur Caroline Boudry vertelt.

Pedagogische activiteiten voor jonge kinderen

Achter de schermen van Okiddo

Caroline Boudry, medewerkster van VBJK, centrum voor Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen, heeft talloze Okiddo's op haar conto. Voor dit jubileum dook ze diep in de archieven. 'Van in het begin, toen KIDO nog geen twee D's had en enkel in Vlaanderen verscheen, was deze rubriek er al. Op één pagina en in zwart-wit bracht Okiddo concrete doedingen. Het ging om activiteiten, maar ook over de inrichting van de ruimte. Bijvoorbeeld: maak op kinderhoogte een raam in de deur, zo zien kinderen wie eraan komt. We vertelden over leuke vingerversjes of knutselactiviteiten en maakten er zelf tekeningen bij. Denk aan schetsen van gezichten: hoe schmink je een bloemetje? Tegenwoordig gaat een Okiddo niet meer over de technische aspecten van het schminken, maar over de pedagogische kant van zo'n activiteit. Vandaag zou de invalshoek bij schminken identiteit zijn. Hoe is het voor kinderen om iemand anders te worden? Er zou ook meer aandacht zijn voor de onderlinge interactie. Na het schminken kijken de kinderen misschien anders naar elkaar? Hoe kun je die nieuwe ontdekking van "ik en de ander" in de spiegel begeleiden? Hoe praat je over hoe je eruit ziet, over verschillen, over respect voor diversiteit? Er zou meer ruimte zijn voor het feit dat niet elk kind geschminkt wil worden...'

Dicht bij het kind blijven

Het klopt. De Okiddo's van zoveel jaren geleden zien er helemaal anders uit. En niet alleen omdat er nu kleurenfoto's bij staan, ook de inhoud is nieuw. Caroline: 'Over twintig jaar zal de pedagogische benadering in Okiddo waarschijnlijk weer anders zijn. De context evolueert, Okiddo dus ook. Toch zie ik een rode draad: elke Okiddo gaat over het hier en nu van de kinderen. Samen met mij "zien" de lezers hoe een baby geconcentreerd een lichtvlekje volgt, hoe een peuter een papiersnipper ontdekt. En die observaties los ik niet. Vandaag is er volop aandacht voor het kind als onderzoeker, maar eigenlijk heeft Okiddo dat altijd gedaan: goed kijken naar waar kinderen mee bezig zijn. Hoe beleven ze iets? Wat fascineert hen? Naar welke materialen grijpen ze? Het betekent dat volwassenen weliswaar een bepaalde activiteit kunnen voorbereiden, maar dat kinderen die door hun interesses toch in een andere richting kunnen sturen. Die richting volg ik en dat zal altijd zo blijven. Want wat kinderen boeit, is onuitputtelijk. Zo inspireren kinderen altijd opnieuw tot andere activiteiten, andere acties. Dus ja, samen met de interesses van de kinderen zelf zal Okiddo verder evolueren. Maar de constante is dat we altijd dicht bij die kinderen zullen blijven.'

Initiatief & interactie

Vandaag vertrekt elke Okiddo vanuit het krachtig kindbeeld.

Caroline: 'Zoals ik al zei geloof ik heel sterk in het kind dat mee het verloop bepaalt. Het kind geeft input, het kind kleurt de interactie. Ook daar heeft Okiddo oog voor, vandaag veel meer dan vroeger: het kind in de groep. Hoe is het contact tussen kinderen onderling? Hoe bevorder je die onderlinge dynamieken als begeleider? Hoe is de dialoog tussen kind en begeleider? Er is altijd weer die wisselwerking. Een kind neemt initiatief: nieuwsgierig om van alles te ontdekken, experimenterend als een echte onderzoeker. En dan is er iemand anders – een kind of een volwassene – die reageert. Zo ontstaat dialoog, sociaal contact en onderlinge verbondenheid. Zoals

zijn geheel in evenwicht is. Dat gebeurt elke dag, de hele dag door. Begeleiders zorgen voor een context waarin elk kind zich emotioneel veilig voelt. Dat begint bij het onthaal van nieuwe families en blijft doorwerken in het dagelijks contact met ouders, de sfeer in de groep, aandacht voor vriendschappen tussen kinderen onderling, de communicatie tussen begeleider en kind, respect voor de eigenheid van elk kind en aandacht en ruimte voor gevoelens van kinderen... Pas als dat allemaal goed zit, kun je inzetten op samen dingen doen.'

Telefoontje met de praktijk

Emotionele veiligheid is dus het vertrekpunt. En het proces is belangrijker dan het resultaat. Caroline: 'De organisaties waar de

in het ervaringsgebied "ik & de ander". Precies daarom heeft elke Okiddo ook belangstelling voor de begeleiders. Zij zijn het die deze wisselwerking tussen persoonlijk initiatief en onderlinge verbondenheid volop stimuleren.'

Proces belangrijker dan het resultaat

Caroline vertelt verder over het belang van de begeleiding. 'In Okiddo is het proces altijd belangrijker dan het resultaat. Of het nu om wandelen, musiceren, voorlezen of verkleden gaat, een blokken bouwen of kunstzinnig krabbelen, wat telt is dat de kinderen een boeiende en leuke tijd beleven. De wandelroute of het resultaat staat niet centraal, wel dat je op het aangeven van de kinderen zelf iets aanbiedt dat hen prikkelt om volledig in op te gaan. Dat kan voor hen zelfs een sleutelervaring zijn. Maar altijd geldt: het proces telt, niet het resultaat.'

En Caroline omschrijft hoe kinderen zich in dat proces kunnen onderdompelen. 'Vooraleer kinderen zich volledig in een actie verliezen, hebben begeleiders al heel wat werk verzet. Basisvoorwaarde is immers dat kinderen zich goed voelen. Je kunt alleen maar een actie ondernemen, als elk individu afzonderlijk en ook de groep in

Okiddo-activiteiten doorgaan, werken elke dag aan hun pedagogiek. Wanneer het dan op actie aankomt, zijn ze er helemaal klaar voor. Geroutineerd weten ze hoe ze een klein groepje kinderen kunnen laten bezig zijn, terwijl andere kinderen iets anders beleven. Begeleiders spreken onderling af wie de actie in goede banen leidt en wat de andere kinderen ondertussen doen. Ik heb daarvoor mijn vaste adressen. Om de beurt bel ik hen op en vraag waar ze op dit moment mee bezig zijn. 'Ik wil schilderen, dus gaan we schilderen', zo werkt het niet. Neen, als er een Okiddo over schilderen komt, dan is dat omdat de kinderen van die opvang bezig zijn met kleuren of voelen of smeren. Dat maakt er een doorleefd verhaal van, geen losse flodder. Aan de telefoon bepalen we dus samen de invalshoek. Iets voor binnen of buiten, in groep of individueel, iets voor de allerjongsten, een bepaald materiaal... Ik luister naar de ideeën van de begeleiders en vraag naar de aanleiding. Meestal groeien hun plannen uit wat ze bij de kinderen geobserveerd hebben. Een activiteit komt dus nooit uit de lucht vallen, het is altijd iets dat bij de kinderen leeft.'

Ter plaatse

Na dat telefoontje gaat Caroline op bezoek. 'Vooraleer de activiteit >

Okiddo zal altijd dicht bij de kinderen blijven

start, praat ik nog eens kort met de begeleiders, de coach of beiden. Ze vertellen me kort wat ze concreet gaan doen, in mijn achterhoofd stel ik dan het pedagogische accent scherp. Op het moment zelf hou ik ogen en oren open. Ik kijk wat ik bij de kinderen zie gebeuren, ik luister naar wat ze te vertellen hebben. Na de activiteit pols ik bij de begeleiding. Hoe was het voor jou? Wat heb je bij de kinderen gezien? Dacht je dat het zo ging lopen of heeft iets je verrast? En dan vertellen ze: "X heeft meestal wat tijd nodig, ik ben blij dat hij na een tijdje toch meedeed." Of: "Goed dat het groepje maar uit drie kinderen bestond, Y heeft graag veel ruimte." Ik merk dan elke keer opnieuw hoe goed begeleiders hun kinderen kennen. Ze weten welk kind liever eerst wat rondkijkt, een kind dat voor de eerste keer tekent krijgt volop aandacht, kinderen die elkaar aanvullen zetten ze samen in een groepje... Ze denken na hoe ze een kind dat nooit in groep meedoet, toch een extra zetje kunnen geven. Bij een activiteit die schijnbaar moeiteloos verloopt, komt vaak meer kijken dan je op het eerste gezicht denkt. De begeleiding heeft dat ongelooflijk goed in de vingers.'

Na de activiteit, wanneer Okiddo op papier komt, ping-pongt Caroline verder met de opvang. 'Ik denk na over wat ik zag en overleg met de KIDDO-redactie. Vaak zijn begeleiders heel trots op hun Okiddo. Precies omdat begeleiders goed voorbereid zijn én het moment zelf kunnen overlaten aan de kinderen, komt er altijd iets moois uit de bus. Zelfs als het anders loopt dan verwacht, reflecteren begeleiders achteraf over wat ze daaruit kunnen leren. Dat vind ik een hele mooie houding: nadenken over de eigen aanpak en wat de kinderen ervan gemaakt hebben.'

Grote én kleine dromen

De Okiddo-rubriek in KIDDO loopt dus nog steeds zeer goed. Toch

heeft Caroline ook dromen voor de toekomst. 'De kinderen tonen altijd verwondering en bewondering. Dat wil ik graag doortrekken naar kleine dingen. Als we dicht bij het kind kunnen blijven, dan hoeft het niet altijd over heuse activiteiten te gaan, maar kan Okiddo ook vertellen over de alledaagse momenten van eten, te slapen leggen, verzorging... Tijdens die momenten bespeur je evengoed mooie "actie". De hele dag door is er actie en interactie, tussen ouders en kind, ouders en begeleiding, kind en begeleiding, kinderen onderling. Die samenhang, die wil ik misschien nog meer proberen te brengen. Tegelijk mag het ook wel eens gek zijn. Iets *out of the box*, met ongewone materialen bijvoorbeeld. Zoals die keer – alweer een paar jaar geleden – dat we een hele ruimte met papier bekleedden. Ouders en kinderen konden overal kribbelen en krabbelen, tot op de deurklink! Of een echt grootse activiteit voor kinderen die bezig zijn met water? Het is altijd leuk als begeleiders prikkels – bijvoorbeeld kunstinvloeden – van buitenaf in de opvang inbrengen. Zolang het past in de context van de groep, krijgen kinderen graag nieuwe impulsen. Het mag dus ook af en toe iets meer zijn. Kortom, inzoomen op de dagelijkse details én uitzoomen op activiteiten met een wauw-effect. Zo kan ik nog jaren met Okiddo doorgaan.' ◀

Gezocht: locaties!

Wij zoeken extra locaties gezinsopvang en groepsopvang. Zin om zelf ook mee te werken aan Okiddo? Mail KIDDO@vbjk.be met je contactgegevens en wie weet verschijnt jouw opvang hier.